

Procesverbaal Van Onderzoek

Op heden den Zeven en Twintigst January des jaars 1800 Zeventig heb ik ondergetekende Hendrik Smit onbezoldigd Rijks veldwachter en vaste arbeider ~~en vaste~~ bij den Rijkswaterstaat te Schokland Gerrit Witteveen knecht op het rijks vaartuig wonende te Schokland ondervraagt wat tussen hem en J. van Marle wonende te Schokland was voor gevallen, en mij antwoordde dat hij op de bovengenoemde datum met het laatstgemelde vaartuig uit het Keteldiep was gevaaren, dat hij toen Willem Rippel, Stuurman op de Stoomboot Stad Kampen, had toegeroepen: **Denk eens aan mij.** Waarop J. van de Marle hem had toegevoegd nu kan ik zien wat gemene smeerlap dat je bennen, G. Witteveen (voornoemd) hem vraagende wat weet ge op mijn smeerlapperij te zeggen waarop J. van Marle hem had gezegd, jij bent een afzetter betaal mijn vrouw de 19 borrels bessenwijn die je opgesoopen hebben. G. Witteveen had gezegd die heb je zelf mede opgezopen. J. van Marle hem toevoegende dat lieg je en had G. Witteveen met de linkerhand bij de keel gegrepen en met zijn rechterhand een mes uit zijn broekzak genomen en met een dreigende houding het mes voor hem gehouden had doch had G. Witteveen losgelaten na enige woordenwisseling had J. van Marle weder driftig geworden zijnde G. Witteveen andermaal in dreigende houding het mes voorgehouden en had het daarna tegen de grond gesmeten en had G. Witteveen geeist hetzelfde maar te gebruiken om hem daar mee te beledigen. G. Witteveen was uit vrees naar voren gelopen en na enige woordenwisseling had J. van Marle het roer verlaten en had G. Witteveen gevraagd ben je nu nog de zelfde en had hem G. Witteveen bij de beide wangen gegrepen waardoor enige krabben veroorzaakt waren. G. Witteveen loslatende wijst over boord en zegt daar is je God.

H. Smit, vaste arbeider bij Rijkswaterstaat

J, van Marle speelt vaker een rol in de SmitSchokland geschiedenis. Hij haalde Hendrik Smit, toen die onwel werd met behulp van een lat die bij het spieringvissen werd gebruikt uit het water.

“Er was echter nog geen 500 meter tegen de wind afgelegd of Smit vroeg zijn chef iets langzamer te lopen, waarop deze hem voorstelde: “Ga maar terug, dan kan ik het alleen ook wel doen”. Of dit voorstel aanvankelijk uitgevoerd is, heeft niemand geweten, wan toen Kievit even later achter zich zag, stond de huishond, die hen nagelopen was, naar het water te kijken, waarop Smit dreef. Op het geroep van de opzichter, die Smit niet bereiken kon, kwam Van Marle, de bewoner van de Noordpunt, die op het zien aankomen van het rijksvaartuig ook naar Ens was gekomen, benevens Lammert ter plaatse. Eerstgenoemde had een lat, die bij het spieringvissen gebruikt werd, in der haast meegenomen en kon Smit daarmee naar zich toe halen. Lammert ging te water om zijn vader boven de stenen te tillen. Gezamenlijk werd hij op de glooiing gehaald, maar geen teken van leven was meer aanwezig.” [Kroniek van Harm Smit](#)

Dat speelt zich eind 1875 af. Een jaar later, december 1876, is de “Ingenieur van den Waterstaat” genoodzaakt arbeider van Marle “ten spoedigste van het eiland te verwijderen”. Zie [brief](#) aan Lammert Smit.

De reden voor het ontslag is een [familiedrama](#), inclusief ontrouw en zwaar lichamelijk letsel en enige maanden gevangenisstraf voor J. van Marle.